

Monumentnummer*: 507014

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 17 februari 1998
Kadaster deel/nr: 10064/1

*Monumentnaam***

Heiligenberg

Complexnummer

507015

Complexnaam

Heiligenberg

*Woonplaats**

Leusden

*Gemeente**

Leusden

*Provincie**

Utrecht

*Straat**

Heiligenbergerweg

*Nr**

5

*Toev.**

*Postcode**

3833 AC

*Woonplaats**

Leusden

Situering

Locatie

*Kadastrale gemeente**

LEUSDEN

*Sectie**

I

*Kad. object**

1736

Appartement

Grondperceel

LEUSDEN

I

1735

*Rijksmonumentomschrijving***

HOOFDGEBOUW. Witgepleisterd huis van twee verdiepingen met een met grijze pannen gedekt zadeldak met afgeplatte nok boven het middendeel, dat haaks omgaat in de schilddaken van de zijvleugels. Het middendeel van het huis werd rond 1815 door Ernst Louis van Hardenbroek (1774-1843) gebouwd en is onderkelderd, waarbij de overkluising bestaat uit troggewelven op verkant gelegde houten balken. De noord- en zuidvleugel (respectievelijk 1865 en 1875) werden gebouwd door L.H. Eberson (1822-1889) en werken compositorisch als hoekrisalieten van het corps de logis. Beiden zijn onderkelderd, maar de troggewelven zijn hier op normale wijze aangebracht, dat wil zeggen, van de moerbalken is een zijde zichtbaar.

De ingang bevindt zich centraal in de middenrisaliet aan de west(-berg)kant van het huis en wordt voorafgegaan door een trap van 7 treden. De dubbele openslaande deuren bestaan ieder uit 3 ruiten en worden afgesloten door een 2 ruiten breed bovenlicht. Aan weerskanten van de ingang bevinden zich 1 ruit brede ramen met dezelfde

ruitsverdeling als bij de deuren. Naast ingang en vensters zijn lisenen op de muurvlakken aangebracht, met erboven consoles die een kroonlijst dragen. Boven de kroonlijst van de ingangspartij zijn wederom 3 vensters aangebracht; 2 smalle van 3 ruiten en 1 breed van 6 ruiten. Boven dit laatste venster is een halfronde dakkapel met 4 ruiten aangebracht, waarvan de bovenste 2 ruiten half afgerond zijn.

Aan weerszijden van de middenrisaliet van het middengedeelte zijn op de begane grond twee 8 ruitsvensters en op de verdieping twee 6 ruitsvensters met frans balkon geplaatst. Op de as boven deze vensters een halfronde 4 ruits dakkapel, die via een ijzeren brandtrap (daar aangebracht in de jaren 60 t.b.v. het internaat) in verbinding staat met de grond. Het dak is verder voorzien van enkele dakramen. Het souterrain heeft op de 4 venstertraveeën 2 ruitsvensters, terwijl aan weerszijden van het bordes een enkelruitsvenster is aangebracht.

De zijvleugels van de achtergevel springen ten opzichte van het middendeel meer naar voren dan aan de voorzijde. In de daardoor ontstane smalle zijgevels van de zijvleugels zijn op de bel-étage en de verdieping enkelruits brede 2 ruitsvensters aangebracht. De zuidvleugel is daarbij op souterrainniveau voorzien van een deur van recente datum.

De voorzijden van de vleugels vertonen elk één venstertravee met op souterrainniveau een 2 ruitsvenster, op de bel-étage een T-venster en op de verdieping rechts (zuid) weer een T-venster en links (noord) een nieuw enkelruitsvenster. De zijvleugels hebben elk een dakkapel zoals op het middengedeelte.

De rechterzijvleugel heeft op souterrainniveau een hardstenen stichtingssteen met de volgende tekst:

"Deze steen is gelegd

door

Ernest Louis

van Hardenbroek

oud 8 jaren

den 20sten sept: 1872"

De hoeken van de zijvleugels worden benadrukt door omgaande geblokte lisenen, waarvan de onderste helft en de bovenste helft respectievelijk de cordonlijst en het hoofdgestel steunen. Het hoofdgestel verloopt geheel rond het huis, terwijl de cordonlijst alleen rondom de zijvleugels verloopt.

De oostgevel (wegkant) vertoont grotendeels dezelfde indeling als de westgevel; souterrain-vensters ontbreken echter omdat het grondniveau hier hoger ligt dan aan de westkant. Een ander verschil is dat deze gevel, waarschijnlijk omdat hij naar de openbare weg (Heiligenbergerweg) is gericht, meer ornamentering kent. De middenrisaliet heeft op de begane grond wed erom dubbele openslaande deuren van ieder 3 ruiten en een halfronde 2 ruitsbovenlicht.

De deur wordt geflankeerd door dubbele paneelpilasters die een hoofdgestel dragen dat in het midden iets naar voren springt. Het hoofdgestel draagt een smeedijzeren balkonhek met neo-gotische tracering van afgeplatte puntovalen. De balkonbalustrade verspringt zoals het hoofdgestel. Boven de dubbele deur bevindt zich op de

verdieping een door breed lijstwerk omgeven 6 ruitsvenster.

Aan weerszijden van de middenrisaliet van het middengedeelte op de begane grond twee dubbele openslaande 6 ruitsdeuren met 2 ruitsbovenlicht op de venstertraveeën. Op de verdieping zijn 2 T-ruitsvensters met frans balkon aangebracht. Het dak boven het middendeel werd in 1986 van 6 dakramen voorzien.

De zijvleugels springen minder sterk naar voren als aan de westkant. De hoeken zijn weer voorzien van omgaande geblokte lisenen, die net als de twee Ionische pilasters aan weerszijden van de openslaande deuren op de begane grond, een dubbele cordon lijst dragen. Zoals bij het hoofdstel van de middenrisaliet van het middendeel, springt de cordonlijst ook hier wat naar voren.

Op de begane grond en op de verdieping bevinden zich respectievelijk een 6 ruitsvenster met een enkelvoudig bovenlicht en een T-ruitvenster. Het venster op de begane grond wordt geflankeerd door pilasters met een Ionisch kapiteel en het venster op de verdieping door pilasters met een Korintisch kapiteel. Voorts hebben de vleugels door consoles (met acanthus en wijnranken versierd) gestutte balkons, voorzien van een decoratief smeedijzeren hek uit de tweede helft 19de eeuw. Op de kap van de zijvleugels zijn ook aan deze zijde weer halfronde 4 ruits dakkapellen aangebracht.

Het gebouw staat voor en achter op een hardstenen sokkel, die onder de pilasters en lisenen wat naar voren springt. Langs de zijgevels loopt de grond schuin naar het westen weg. Aan deze zijkanten van het huis bevinden zich daarom in een curve verlopende muren die het naar het westen afdalende talud van het terrein keren.

De zuidgevel is in 3 traveeën geleed, met op souterrainniveau drie 2 ruitsvensters en op begane grond en verdieping 3 T-vensters. Het centraal gelegen venster van de verdieping is voorzien van een Frans balkon. De buitenste vensters op de verdieping zijn in 1965 aangebracht ten behoeve van het internaat en zijn voor de bescherming van ondergeschikte betekenis.

De noordgevel heeft een vrijwel identieke opbouw als de zuidgevel, zoiet dat de indeling van de traveeën hier ongelijk is. De 3 vensters op de begane grond en de 3 vensters van de verdieping zijn voorzien van T-ruitsvensters. De linker 2 vensters op de begane grond hebben elk een 6 ruits voorzeraam. Op de verdieping zijn 3 Franse balkons aangebracht en op souterrainniveau aan linker- en rechterzijde een 2 ruitsvenster. Ter hoogte van de middentravee is het souterrain voorzien van een dubbele deur, die onlangs van moderne roosters is voorzien.

Alle vensters op de begane grond en de verdieping zijn *fénêtres a terre*. Het middendeel van het huis was voorzien van *persiennes*.

Interieur: een vestibule met stucdecoratie in Empirestijl. Boven twee deuren aan de linker en twee aan de rechterzijde zijn 4 allegorische vrouwenfiguren in stuc afgebeeld, met de klok mee personificaties van de herfst, de zomer, de winter en de lente voorstellende. Tussen de allegorische vrouwenfiguren aan de linkerzijde is een Bacchuskop in een lijst aangebracht, tussen de vrouwenfiguren aan de rechterzijde een Bacchante. Boven de deuren naar de salon tegenover de ingang zijn twee stucafbeeldingen van honden in reliëf aangebracht. Al deze stucdecoraties zijn terug te vinden onder de respectievelijke nummers 933, 934, 932, 935, 162, 387, 94 en 163, in de catalogus van Joseph Beunat, *Recueil des dessins d'ornements d'architecture*, uitgegeven te Parijs in circa 1813.

Het houtsnijwerk van de paneeldeuren en het plafond zijn eveneens in Empirestijl uitgevoerd en op de decoratie van

de hal afgestemd. De salons aan de oost- en zuid (rechter) kant van de hal hebben nog hun oorspronkelijke Empire-stucplafonds. De eetzaal, de drie salons, bibliotheek, de kamer en de herenkamer beschikken naast stucplafonds over hun oorspronkelijke 19de eeuwse schoorstenen met marmeren en deels houten mantels.

In het souterrain is de keuken voorzien van een grote schouw. De verdieping en de zolder zijn aangepast aan de periode dat op de Heiligenberg een internaat was gevestigd. De houten trap met gedraaide houten balusters en met inbouwkasten op de eerste verdieping worden verlicht door een daklicht.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

Landhuis